

การพัฒนาารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

THE DEVELOPMENT EVALUATION MODEL OF LIFE SKILLS INTERGRATED LEARNING MANAGEMENT FOR SMALL SCHOOLS DRIVING UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION

ปิยนาด น่วมทอง

นักศึกษาระดับปริญญาเอก (ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต) สาขาวิชาวิจัยและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Piyanat Nuamthong

Doctoral students (The degree of doctor of education) Research and evaluation for educational development Uttaradit Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสถานภาพและแนวทางพัฒนาการประเมินการจัดการเรียนรู้ โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพจริงโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดอุตรดิตถ์ โดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 3 โรงเรียน และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 23 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีนโยบายและประสานการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตร่วมกัน แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์แบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตที่ชัดเจน ควรมีการพัฒนาารูปแบบการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศจัดสิ่งสนับสนุน ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการประเมินและตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ด้วยการสนทนากลุ่มและใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า รูปแบบการประเมินมุ่งประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้มีส่วนร่วม 2) ประเมินปัจจัยดำเนินการ 3) ประเมินกระบวนการ 4) ประเมินผลผลิต โดยมีตัวชี้วัดในการประเมินทั้งหมด 13 ตัวชี้วัด ผลการตรวจสอบความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบการประเมินมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมากและมากที่สุดทุกรายการ

คำสำคัญ : รูปแบบการประเมิน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop an evaluation model of life-skill integrated learning management for small schools under the Office of the Basic Education Commission. The process consisted of

two parts: 1) to study the current status and the way to develop the evaluation model by studying literature and related research, observing the real situation in 3 small schools in Uttaradit Province, randomly selected, conducting in-depth interview of 23 stakeholders, and analyzing the contents. The results showed that the small schools had policy and coordinated the implement but lacked the clear, concrete valuation model. The evaluation model of life skill integrated learning management needs to develop in order to accumulate more information that supports further research management to the school master.2) to develop an evaluation model and validate accuracy, possibly by focus group and questionnaire by 9 experienced experts. From the analyzing of mean and standard deviation, the results showed that the model consisted of 4 main factors : 1) participatory learning plan evaluation, 2) input evaluation, 3) process evaluation, and 4) product evaluation, with 13 indicators. The experts had a consensus that all dimensions of the evaluation model were appropriate and practical at high and highest levels.

Keywords: Evaluation Model, Life Skills Integrated Learning Management

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการตามหมวด 1 มาตรา 6 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กำหนดการจัดการศึกษาตามหมวด 4 มาตรา 22 ไว้ว่า ต้องยึดหลักการว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และมาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ในกระบวนการเรียนการสอน ทักษะชีวิตเป็นทักษะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต และเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องและสม่ำเสมอจนตลอดชีวิตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขและมีคุณค่าทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ชุมชน และสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 2) ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะชีวิต

จึงกำหนดทักษะชีวิตให้เป็นสมรรถนะที่สำคัญที่จะเพิ่มภูมิคุ้มกันให้กับเด็กในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวของผู้เรียนในอนาคตไว้ 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ครูจำเป็นต้องปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนให้กับผู้เรียนพร้อมตั้งรับต่อการก้าวรุกของสังคมที่ไม่พึงประสงค์อย่างรู้เท่าทัน โดยเน้นให้นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความรู้สึนึกคิด ทักษะชีวิตในการทำงาน ให้รู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลจัดการปัญหาและความขัดแย้งอย่างเหมาะสมต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาสาระเชื่อมโยงกับกิจกรรม ให้บูรณาการสอดแทรกกิจกรรมทักษะชีวิตในกระบวนการเรียน การสอน

ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตร

สถานการณ์ปัจจุบันโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการประกอบอาชีพจากภาคเกษตรกรรมสู่สังคมเมือง การคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว การสื่อสารที่ทันสมัย ส่งผลให้เกิดค่านิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสังคมเมืองมากขึ้น ทำให้โรงเรียนในชนบทส่วนใหญ่มีขนาดเล็กลง (กมลวรรณ รอดจ่าย, 2552) โรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดอุดรดิตรดิตถ์ก็มีแนวโน้มจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นจึงนำไปสู่การกำหนดหลักเกณฑ์โรงเรียนเอกเทศหรือโรงเรียนขนาดเล็กที่จะดำรงอยู่ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตรดิตถ์, 2559) จะต้องมีความสมบัติ 3 ข้อ ได้แก่ 1) โรงเรียนต้องผ่านการประเมิน สมศ. 2) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่าเฉลี่ย 5 สาระการเรียนรู้หลักไม่ต่ำกว่าระดับประเทศ 3) ผ่านการประเมินการบริหารจัดการโรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับดี เชิดพงษ์ ชัยวรรณ (2556, 3) กล่าวว่า หากโรงเรียนขนาดเล็กสามารถบริหารจัดการให้ครูได้สอนครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุขและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนสนับสนุนด้านสติปัญญาทรัพยากรจะทำให้คุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กสูงขึ้น

โรงเรียนขนาดเล็กมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต แต่ยังเป็น การประเมินที่มุ่งเน้นประเมินด้านผลผลิต ไม่มีการประเมินทั้งระบบ เป็นการประเมินช่วงปลายปีการศึกษา ไม่ได้ประเมินตั้งแต่ต้นทาง ระหว่างทางและปลายทางจึงทำให้ได้สารสนเทศที่ไม่ครอบคลุม ไม่สามารถนำไปใช้เพื่อยกระดับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องสร้างรูปแบบการประเมินขึ้นมา ดังนั้น

การวิจัยพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานภาพและแนวทางพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งขอบเขตการวิจัย เป็น 2 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 การศึกษาสถานภาพและแนวทางพัฒนาการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

ด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาสถานภาพและแนวทางการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

ด้านแหล่งข้อมูล

1. เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สภาพบริบทการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 โรงเรียน
3. ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 23 คน ประกอบด้วยศึกษาธิการจังหวัด ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษาที่เป็นตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนท้องถิ่น ตัวแทนภิกษุสงฆ์

ด้านตัวแปร

1. สถานภาพและแนวทางพัฒนารูปแบบการประเมิน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการประเมิน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

ด้านเนื้อหา

1. รูปแบบการประเมิน

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมิน

ด้านแหล่งข้อมูล

1. เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการประเมิน

2. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างรูปแบบการประเมิน โดยการสนทนากลุ่มและตอบแบบสอบถาม จำนวน 9 คน โดยผู้เชี่ยวชาญได้จากการเลือกแบบเจาะจงตาม เกณฑ์การมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตอย่างน้อย 5 ปี

ด้านตัวแปร ได้แก่ รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

วิธีดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคำถามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับสถานภาพและการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต มีการพัฒนาเครื่องมือโดยศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบคุณภาพ ด้านความตรงเชิงเนื้อหา

โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80 - 1.00

2. แนวคำถามการสนทนากลุ่มและแบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาสำหรับผู้เชี่ยวชาญต่อร่างรูปแบบการประเมิน คู่มือ

เครื่องมือที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80 - 1.00

การรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาสถานภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการประเมิน มีขั้นตอน ดังนี้ 1) ทบทวนเอกสารแนวคิดทฤษฎี ตัวชี้วัด เกณฑ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบบที่ตีของการจัดการเรียนรู้ 2) สังเกตบริบทและการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก 3 แห่งในจังหวัดอุดรดิตต์ 3) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีประสบการณ์จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต จำนวน 23 คน

2. พัฒนารูปแบบการประเมิน โดย 1) ยกร่างรูปแบบการประเมินโดยใช้ข้อมูลจากข้อ 1 2) ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบการประเมินและเครื่องมือที่เกี่ยวข้องโดยสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต จำนวน 9 คน และใช้แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. สถานภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 สถานภาพการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต พบว่า มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการความร่วมมือให้เกิดการจัดการเรียนรู้และการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตโดยมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับ

โรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด ชุมชน โดยในภาพรวมมีการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตตามข้อกำหนดหรือตามที่หน่วยงานต้นสังกัดให้ดำเนินการ มิได้มีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอหรือต่อเนื่อง ไม่มีรูปแบบการประเมินที่เป็นระบบ

1.2 แนวทางการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้ พบว่า 1) การประเมินควรมุ่งเน้นให้ได้สารสนเทศ 2) วัตถุประสงค์ของการประเมินเพื่อเป็นสารสนเทศในการตัดสินใจในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วม และเป็นข้อมูลสารสนเทศรองรับการประเมินการปฏิบัติงาน การประเมินภายนอก 3) สิ่งที่มีมุ่งประเมิน คือ 1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม 2) ปัจจัยการดำเนินการ 3) กระบวนการ 4) ผลผลิต 5) รูปแบบการประเมิน เป็นการประเมินตนเอง ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังดำเนินงาน 6) ผู้ประเมิน คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 7) ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ควรเป็นเกณฑ์ที่มีทั้งเกณฑ์พิจารณาและเกณฑ์ตัดสิน 8) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ควรมีความหลากหลาย เหมาะสมครอบคลุมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ 9) มาตรฐานคุณภาพรูปแบบ ครอบคลุมด้านการใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้อง 10) การรายงานผลการประเมินต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

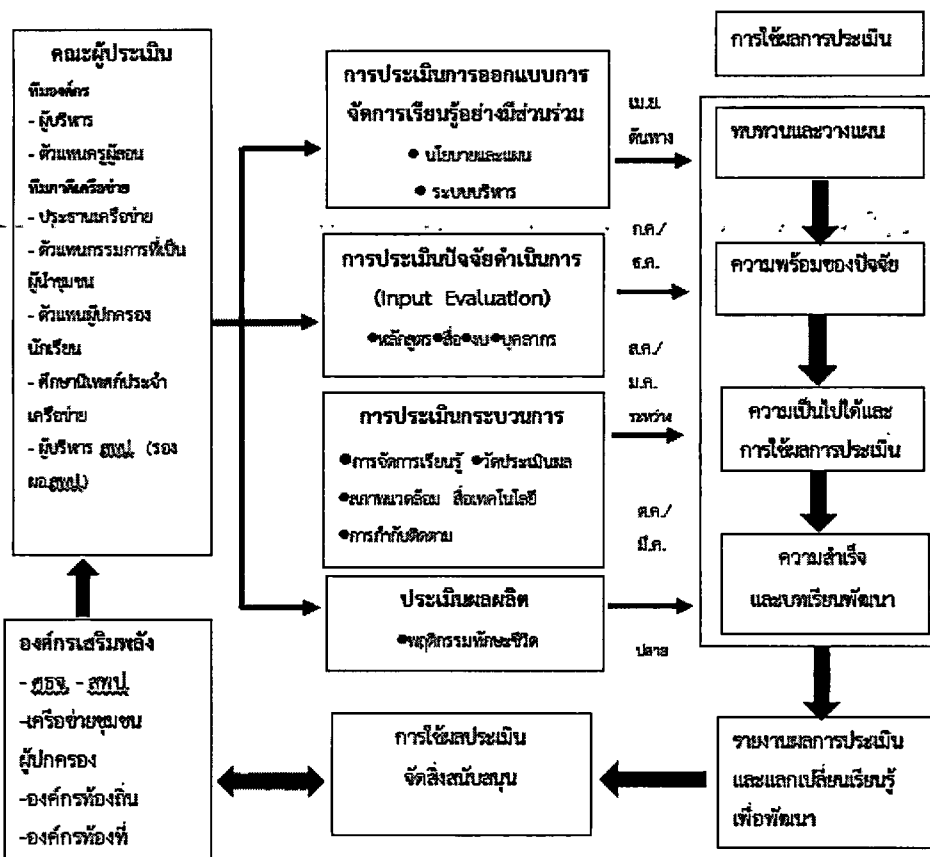
2. ผลการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 จากการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบการประเมินและเครื่องมือที่เกี่ยวข้องโดยสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และใช้

แบบสอบถาม พบว่ารูปแบบการประเมินประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม 2) ประเมินปัจจัย ดำเนินการ 3) ประเมินกระบวนการ 4) ประเมินผลผลิต

2.2 รูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้นได้รับการ ยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านความเป็นประโยชน์ ความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากการตอบแบบสอบถามอยู่ใน

องค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ประเมินการออกแบบ ระดับมาก และมากที่สุดทุกรายการ มีรายละเอียด รูปแบบการประเมินการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

จากภาพ จะเห็นได้ว่ารูปแบบการประเมิน มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ช่วงเวลาที่ประเมินระยะแรก เป็นการประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมและปัจจัยดำเนินการเพื่อให้ได้สารสนเทศในการดำเนินการปรับปรุง พัฒนาแผน ระยะที่สอง ประเมินระหว่างทางและปลายทาง เพื่อให้ได้

สารสนเทศสำหรับปรับปรุง พัฒนา นำผลการประเมินไปใช้เพื่อจัดหาสิ่งสนับสนุน คณะผู้ประเมินคือทีม องค์กรและทีมเครือข่าย สำหรับตัวชี้วัดและเกณฑ์การ ประเมินแต่ละด้าน รายละเอียดดังภาพที่ 3 และ 4

ตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน

องค์ประกอบที่ 1 ประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 3 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 1.1 มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตอย่างชัดเจนสอดคล้องกับนโยบาย โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตัวชี้วัดที่ 1.2 สถานศึกษามีแผนพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตอย่างมีส่วนร่วม

ตัวชี้วัดที่ 1.3 มีระบบบริหารจัดการเรียนรู้เครือข่ายเพื่อจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

องค์ประกอบที่ 2 ประเมินปัจจัยการดำเนินการ จำนวน 4 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 2.1 มีการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะชีวิต

ตัวชี้วัดที่ 2.2 มีสื่อ แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อทักษะชีวิต

ตัวชี้วัดที่ 2.3 มีงบประมาณสนับสนุนเพียงพอต่อการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อทักษะชีวิต

ตัวชี้วัดที่ 2.4 มีบุคลากรที่มีทักษะความสามารถเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

องค์ประกอบที่ 3 ประเมินกระบวนการ จำนวน 4 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 3.1 ครูมีการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะชีวิตและมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ตัวชี้วัดที่ 3.2 มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะชีวิตตามหลักสูตรกำหนด

ตัวชี้วัดที่ 3.3 ครูมีการจัดสภาพแวดล้อม ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

ตัวชี้วัดที่ 3.4 มีการกำกับ ติดตามและใช้ผลพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต อย่างเป็นระบบ

องค์ประกอบที่ 4 ประเมินด้านผลผลิต จำนวน 2 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 4.1 ข้อมูลสารสนเทศความก้าวหน้าผลการพัฒนาทักษะชีวิตและพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีทักษะชีวิตของผู้เรียน

ตัวชี้วัดที่ 4.2 รางวัลหรือผลงานนักเรียนและครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต

ภาพที่ 3 ตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน

ตัวชี้วัดและเกณฑ์เพื่อการประเมินด้านปัจจัยดำเนินการ

ตัวชี้วัดที่ 2.2

มีสื่อ แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม
ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

ตัวชี้วัดที่ 4

มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสม
ในการจัดการเรียนรู้

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา ปรากฏท้องถิ่น สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการทักษะชีวิต
2. มีการจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการดำเนินการ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต
3. ได้รับการสนับสนุน ระดมทรัพยากรจากชุมชน
4. มีการรายงานผลการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ให้ ผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่ายทราบอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

เกณฑ์การพิจารณา

1. ครูมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการบูรณาการ ทักษะชีวิตกับเนื้อหาสาระที่จัดการเรียนรู้
2. ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ครอบคลุมองค์ประกอบ ทักษะชีวิต ได้อย่างเหมาะสมกับระดับชั้นนักเรียน
3. ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการทักษะชีวิต โดยกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิต ได้อย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทักษะชีวิต
4. ครูใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลได้ตรงตาม จุดประสงค์พัฒนาทักษะชีวิตตามแผนจัดการเรียนรู้

เกณฑ์ระดับคุณภาพ	ปรับปรุง : 1 คะแนน	พอใช้ : 2 คะแนน	ดี : 3 คะแนน	ดีมาก : 4 คะแนน
	ขาด 3 ข้อ	ขาด 2 ข้อ	ขาด 1 ข้อ	มีทุกข้อ

ภาพที่ 4 กรณีตัวอย่างตัวชี้วัดและเกณฑ์เพื่อการประเมินด้านปัจจัยดำเนินการ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผล

สถานภาพการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตมีการประเมินยังไม่มีรูปแบบการประเมินที่แน่นอนจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบการประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการยอมรับ

จากผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม มีความเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษา การกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ เป็นแนวทาง ในการประเมินตนเองของโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ผู้บริหารสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการ นิเทศ กำกับติดตามการจัดการเรียนรู้สำหรับครู

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสถานภาพและแนวทางพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตพบว่า การกำหนดเป้าหมายของการประเมินที่ชัดเจนเพื่อให้ได้สารสนเทศในการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานให้ครอบคลุมเพื่อนำไปสู่คุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับศิริชัย กาญจนวาสี (2554: 151) กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญของการประเมิน คือ การได้สารสนเทศสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน การนำสารสนเทศจากการประเมินไปใช้ประโยชน์มิได้หลายรูปแบบ เช่น ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่ประเมิน นำไปใช้สนับสนุนยืนยันการตัดสินใจ การนำไปใช้เชิงปฏิบัติการ ปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการนำผลไปใช้ ได้แก่ การประเมินที่สามารถสนองต่อความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้อง สมคิด พรหมจ้อย (2552: 11) กล่าวว่า การประเมินช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดแผนงานและโครงการ การตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ดำเนินงาน ตลอดจนความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ รวมถึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการพัฒนาแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า เป็นการประเมินแบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเห็นความสำคัญของการประเมินที่นำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่แท้จริงสอดคล้องกับแพทตัน (Patton, 2004) ที่กล่าวว่า หลักการประเมินมีส่วนร่วมทำให้ผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโดยเป็นผู้ร่วมตัดสินใจ สร้างและนำผลไปใช้

สอดคล้องกับฉัตรนภา พรหมมา (2561: 1-12) ที่ได้ศึกษารูปแบบการประเมินเสริมพลังการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรติดต่อกับชุมชนท้องถิ่นพบว่า การออกแบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานโดยการร่วมกันพัฒนารูปแบบการติดตาม ร่วมกันพัฒนาตัวชี้วัดและเกณฑ์โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่องของผู้ปฏิบัติงาน จากผลการตรวจสอบความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบการประเมินโดยใช้การสนทนากลุ่มและคำถามพบว่ารูปแบบการประเมินได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ว่ามีความถูกต้อง ครบถ้วนทุกองค์ประกอบที่เป็นเช่นนี้กระบวนการเนื่องมาจากการพัฒนารูปแบบการประเมินมาจากการประเมินสถานภาพ องค์ความรู้ ประเด็นการพัฒนารูปแบบโดยการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพจริงสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและบริบทโรงเรียนขนาดเล็กตามที่ ฉัตรนภา พรหมมา (2557, 13) กล่าวว่า การประเมินสถานภาพองค์ความรู้เป็นการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งความรู้ ผู้รู้ และเอกสารงานวิจัยที่สำคัญทุกประเภทรวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำตรงของข้อมูลนำมาประมวลและจัดระบบองค์ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ ประเมินและสังเคราะห์เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตโดยการมีส่วนร่วมผู้บริหาร ครู ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องที่ ผู้ปกครองนักเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยการ

กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตที่จะเป็นการผลักดันการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้นำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิต คู่มือ เครื่องมือ เพื่อประเมินไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินและพัฒนากลไกการประเมินเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตและสนับสนุนให้มีการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตและมีระบบการประเมินที่ใช้ผลพัฒนาที่มีกลไกยกระดับคุณภาพต่อเนื่องทันต่อความเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ รอดจ่าย. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรนภา พรหมมา. (2557). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษา (Research And Evaluation Methodology Educational Development). อุดรดิตต์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์.
- _____ (2561). รูปแบบการประเมินเสริมพลังการบริหารจัดการงานวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์กับชุมชนท้องถิ่น. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์, 13(2), 1-12.
- เชิดพงษ์ ชัยวรรณ. (2556). รูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะในสถานศึกษาขนาดเล็กกรณีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2554). ทฤษฎีการประเมิน. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2552). เทคนิคการประเมินโครงการ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตต์. (2559). แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดอุดรดิตต์ ปีการศึกษา 2559-2563. อุดรดิตต์ : ผู้แต่ง.
- Patton,M.Q. (2004). The roots of utilization-focused evaluation. In Alkin, M.C. (E.D.) Evaluation roots : tracing theorists views and influences. pp.276-291. London : SAGE.

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัย และพัฒนาระบบการติดตาม กำกับ และเสริมพลังการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อทักษะชีวิต แบบมีส่วนร่วม ในสถานศึกษาทุกระดับ

2.2 ควรมีการวิจัย พัฒนาเครื่องมือในการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อทักษะชีวิตในระดับปฐมวัย ระดับมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันในแต่ละระดับให้สามารถบูรณาการการประเมินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และทันต่อความเปลี่ยนแปลง